

ABIOPAS

2023 – 2024

YLIVIESKAN LUKIO

Säilytä tämä opas koko lukuvuoden ajan!

OPPAAN SISÄLLYS

Ylioppilastutkintolautakunta YTL	2
Tärkeät päivämäärät	3
Syksyn 2023 ylioppilastutkinnon koepäivät	4
Kevään 2023 ylioppilastutkinnon koepäivät	5
Abikevään tapahtumia ja huomioita	6
Lukion päättötodistusta koskevia sääntöjä	6
Yo-kirjoitukseen osallistumiseen liittyviä sääntöjä	7
Ylioppilaskokeiden järjestäminen	13
Ylioppilaskokeiden jälkeen	16
Jatko-opintoihin hakeutuminen	18
Opinto-ohjauksen Abivuosi	19

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA YTL

Ylioppilastutkinnon kokeisiin ja niitä koskeviin ohjeisiin saattaa tulla vuosittain muutoksia. Ajantasaiset ohjeet löytyvät YTL:n nettisivuilta:

<http://www.ylioppilastutkinto.fi> ja
<https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/kokelaille>

TÄRKEÄT PÄIVÄMÄÄRÄT

Päivämäärät ovat alustavia ja muutokset niihin ovat mahdollisia.

YO-SUUNNITELMAN JA JATKO-OPINTO-SUUNNITELMAN TEKO	tammikuussa opo-tunneilla
SYKSYN YO-KIRJOITUKSIIN ILMOITTAUTUMINEN JA YO-SUUNNITELMAN TARKISTUS	opo-tunnit toukokuussa ilmoittautumisen takaraja 26.5.
SYKSYN YO-KIRJOITUSTEN LASKUN MAKSUPÄIVÄ	elokuussa
SYKSYN YO-KIRJOITUKSET	11.9.2023 – 27.9.2023
SYKSYN YO-KIRJOITUSTEN TULOKSET	lähetetään lukioille 9.11. ja ovat Oma Opintopolku -verkkopalvelussa 10.11. alkaen
YO-SUUNNITELMAN TARKISTUS	marraskuussa
KEVÄÄN YO-KIRJOITUKSIIN ILMOITTAUTUMINEN	opotunnit marraskuussa takaraja 1.12.
KEVÄÄN YO-KIRJOITUSTEN LASKUN MAKSUPÄIVÄ	helmikuussa
KEVÄÄN YO-KIRJOITUKSET	12.3.2024 – 3.4.2024
OPINTOPISTEIDEN ja OPPIAINEIDEN OPPIMÄÄRIEN TARKISTUS	takaraja 4.5.
KEVÄÄN YO-TULOKSET	lähetetään lukioille 14.5. ja ovat Oma Opintopolku -verkkopalvelussa 15.5. alkaen
LAKKIAISJUHLA	la 1.6.2024 (harjoitukset pe 31.5. klo 18)

SYKSYN 2023 YLIOPPILASTUTKINTO

ma 11.9.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), lukutaidon koe
ke 13.9.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
pe 15.9.	vieras kieli, pitkä oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä
ma 18.9.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 19.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
to 21.9.	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
pe 22.9.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), kirjoitustaidon koe suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe
ma 25.9.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä italia portugali latina saame

KEVÄÄN 2024 YLIOPIILASTUTKINTO

ti 12.3.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), lukutaidon koe suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe
to 14.3.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä italia portugali latina saame
pe 15.3.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), kirjoitustaidon koe
ma 18.3.	vieras kieli, pitkä oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä
ke 20.3.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 22.3.	uskonto, elämänkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
ma 25.3.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 27.3.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia

ABIKEVÄÄN TAPAHTUMIA JA HUOMIOITA

LUKUJAKSO ja PENKKARIT

Viikolla 6 eli 8.2.2024 vietetään penkinpainajaisia eli penkkareita. Penkkarit järjestetään abitiimien johdolla ja ryhmänohjaajien tuella perinteitä kunnioittaen.

Varsinainen koulutyö päättyy penkkareihin.

Neljännän jakson koeviikolla (vko 7) on kuitenkin normaaleja kokeita ja preliminäärejä, jotka valmistavat yo-kokeeseen.

Viikot 8, 9 ja 10 ovat yo-kokelaiden lukujakso ylioppilaskirjoituksia varten. Silloin ei ole enää opetusta, vaan kokelaat valmistautuvat ylioppilaskirjoitukseen itsenäisesti. Tämä voi olla kenties opiskelusi tuloksellisinta aikaa. Tällöin voit keskittyä yhteen aineeseen kerrallaan, oppiminen tehostuu ja käydyistä opintojaksoista muodostuu kokonaisuuksia.

On tärkeää, että teet jokaiselle päivälle lukujärjestyksen, jossa on kelloaika herätykselle, opiskelulle, tauoille, ruokailulle, ulkoilulle. Noudata omaa lukujärjestystäsi tunnollisesti. Muista, että lukeminen ja opiskelu ovat eri asioita. Jos huomaat, ettet muista mitä juuri olet lukenut, pidä tauko ja jatka kun jaksat taas keskittyä.

LUKION PÄÄTTÖTODISTUSTA KOSKEVIA SÄÄNTÖJÄ

Ylioppilastutkintotodistuksen saamisen edellytyksenä on pakollisten yo-kokeiden suorittaminen ja lukion päättötodistuksen saaminen.

Saadaksesi lukion päättötodistuksen on sinun täytettävä seuraavat ehdot:

- lukion opintopisteitä on oltava suoritettuna vähintään 150.
- oppiaineiden oppimäärät on oltava hyväksytysti arvosteltu.

Hylättyjä opintojaksojen arvosanoja (4) saa olla enintään 1/3 suoritetuista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista:

2 – 5 suoritettua opintopistettä	enintään 0 hylättyä opintopistettä
6 – 11 suoritettua opintopistettä	enintään 2 hylättyä opintopistettä
12-17 suoritettua opintopistettä	enintään 4 hylättyä opintopistettä
18- suoritettua opintopistettä	enintään 6 hylättyä opintopistettä

Edellä mainitut seikat eivät vaikuta kuitenkaan yo-kirjoitusten osallistumisoikeuteen eli hylätyt opintojaksot (4) eivät estä kirjoitukseen osallistumista.

Eri oppiaineiden oppimäärien suorittaminen ja 150 opintopisteen saavuttaminen tarkistetaan keväällä huhtikuun lopussa ja syksyllä syyskuun lopussa. **Lukion päättötodistuksen tulee olla valmis 4.5.** (4.11. syksyn kirjoitusten osalta). Koulu ilmoittaa Ylioppilastutkintolautakunnalle (YTL) ne kokelaat, joiden lukiotutkinto on suoritettu ja heille YTL lähettää yo-tutkintotodistukset.

YO-KIRJOITUKSIIN OSALLISTUMISEEN LIITTYVIÄ SÄÄNTÖJÄ

KOKEEN SUORITTAMISEN EDELLYTYKSET

Osallistumisoikeus ylioppilaskokeeseen on kokelaalla, jolla on oppiaineen kaikki pakolliset opintojaksot opiskeltuna. Opintojakson ei kuitenkaan tarvitse olla hyväksytty eli myös arvosanalla 4 arvioidut opintojaksot ovat opiskeltuja opintoja.

Kokelaalla on oikeus osallistua vieraan kielen lyhyen oppimäärän kokeeseen, kun hän on opiskellut vähintään kuusi opintopistettä kyseistä kieltä. Rehtorin päätöksellä kokeeseen voi osallistua myös kokelas, joka ei ole opiskellut edellä tarkoitettuja oppimääriä, jos hänellä muutoin voidaan katsoa olevan riittävät edellytykset kokeesta suoriutumiseen.

Ammatillisen tutkinnon opiskelija voi osallistua ylioppilaskokeeseen, jos hän suorittanut puolet ammattitutkinnon opinnoista.

Vajaat opinnot (V-arvosana) tulee olla suoritettuna 28.2. mennessä.

Tuon päivämäärän jälkeen V -arvosanan opintojaksot poistetaan ja opintojaksot pitää suorittaa uudestaan.

OSALLISTUMISOIKEUDEN EPÄÄMINEN

Rehtori tarkistaa osallistumisoikeudet ennen yo-koetta ja epää osallistumisen kirjallisesti, jos siihen on aihetta. Jos siis pakollisia opintojaksoja ei ole määrääkaan (28.2.) mennessä suoritettu, rehtori lähettää opiskelijalle kirjallisen epäämispäätöksen sähköisesti eli Wilman kautta sekä koululle ilmoitettuun sähköpostiin. Epäämispäätöksen saanut opiskelija ei ole oikeutettu osallistumaan yo-kokeisiin.

Epäämisestä ilmoitetaan YTL:lle, jota mitätöi osallistumisen ja yo-koe poistetaan opiskelijan aineyhdistelmästä. Evättyä koetta ei katsota kokeen suorittamiskerraksi.

SUORITETTAVIEN KOKEIDEN VALINTA

Tutkintoon kuuluu vähintään viisi koetta, joista äidinkielen koe on kaikille pakollinen. Seuraavista ryhmistä on valittava kolmesta eri ryhmästä vähintään neljä koetta:

Matematiikka	Toinen kotimainen kieli (ru)	Vieras kieli	Reaaliaine
--------------	------------------------------	--------------	------------

Yhden näistä neljästä on oltava pitkän oppimäärän koe, joka on yleensä A-englanti tai pitkä matematiikka, mutta voi olla myös A-ruotsi tai A-saksa tai A-venäjä. Voit lisäksi sisällyttää tutkintoosi muita kokeita, mutta yo-kokeisiin voi osallistua enintään kolmen tutkintokerran aikana. Asiasta kerrottu tarkemmin hajauttaminen -osion alla.

Varsinaiseen kokeeseen luetaan ne viisi koetta, jotka saat hyväksytysti suoritettua ensin. Sinun ei tarvitse etukäteen ilmoittaa, mitkä kokeet ovat tutkintoosi vaadittavia kokeita.

Voit suorittaa eritason kokeita samasta oppiaineesta. Esimerkiksi lyhyen ja pitkän matematiikan, mutta silloin vain toinen niistä voidaan lukea tutkintosi kuuluvan viiden kokeen joukkoon.

Reaalikokeen oppiaineet on jaettu kahteen koepäiväryhmään seuraavasti:

Biologia, filosofia, fysiikka, historia ja psykologia	Elämäkatsomustieto, kemia, maantiede, terveystieto, uskonto ja yhteiskuntaoppi
---	--

Voit osallistua molempina reaalikoepäivinä vain yhteen kokeeseen. Ota tämä huomioon suunnitellessasi reaalikokeeseen osallistumista. Hajauttamalla voit tehdä kokeen samasta ryhmästä.

Koepäivät voivat vaihdella keskenään, tarkista ne kalenterioppaasta tai YTL:n nettisivulta <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/koepaivat>.

ILMOITTAUTUMINEN

Opinto-ohjaaja järjestää keväällä ja syksyllä ylioppilaskirjoituksen ilmoittautumistunnit. Ennen ilmoittautumista kokelas päivittää oman ylioppilaskirjoitus-suunnitelmansa Wilmaan. Sen jälkeen kokelas täyttää Wilmassa ilmoittautumislomakkeen tehdyn yo-suunnitelman mukaisesti. Lomake tulostetaan, allekirjoitetaan, näytetään opinto-ohjaajalle ja palautetaan kansliaan.

Alle 18-vuotiailta tarvitaan myös huoltajan allekirjoitus.

Lomakkeet kerätään lukion arkistoon. Palautettu ja allekirjoitettu lomake on virallinen ilmoittautumishakemus ylioppilaskirjoitukseen. Lomakkeessa on oltava ilmoittautumisen kanssa yhdenmukainen suunnitelma. Lomakkeen pohjalta lukion rehtori välittää tarkistettut ilmoittautumiset YTL:n sähköiseen järjestelmään. Tämän jälkeen opiskelija ei voi muuttaa ilmoittautumista.

Jos et ole enää lukion Wilmassa, saat kansliasta tunnukset, joilla voit tehdä suunnitelman ja ilmoittautumisen Wilmaan, mutta tällöinkin ilmoittautuminen täytyy allekirjoittaa ja palauttaa kansliaan.

Ilmoittautuminen syksyn tutkintoon on tehtävä 26.5. mennessä ja kevään tutkintoon 23.11. mennessä (1.12., jos olet osallistunut syksyn tutkintoon). Käy tarkistamassa viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen Wilmasta, mihin kokeisiin olet ilmoittautunut (näkyvät Wilman tulosteesta). Lukio vastaa vain ajoissa tehdyistä ilmoittautumisista, jotka perustuvat ajantasaiseen suunnitelmaan ja allekirjoitettuun ilmoittautumislomakkeisiin.

Ilmoittautuminen tutkintoon on sitova. Jos olet ilmoittautunut kokeeseen, mutta jäänyt ilman erityisen painavaa syytä saapumatta, koe katsotaan hylätyksi. Tutkintoon liittyvät maksut on silti maksettava. Voit erityisen painavasta syystä hakea muutosta ilmoittautumistietoihisi, jos niissä on todistettavasti tapahtunut virhe. Ilman ajantasaista yo-suunnitelmaa ja allekirjoitettua yo-ilmoittautumislomaketta ei virheestä ole todistetta, joten silloin virhe jää kokelaan vastuulle. Jos on allekirjoitettu ilmoittautumislomake ja sitä vastaava suunnitelman, rehtori voi tehdä muutoshakemuksen YTL:n sähköisessä asiointipalvelussa.

Jos aiot osallistua yo-kirjoitukseen jossain muussa lukiossa kuin Ylivieskassa, tulee sinun ottaa yhteyttä molempiin lukioihin vähintään kuukautta ennen tutkinnon alkua.

TUTKINNON MAKSUT

Oppivelvollisuuttaan suorittavilla viisi ensimmäistä koetta ovat maksuttomia. Oikeus maksuttomaan ylioppilastutkintoon koskee opiskelijoita, jotka ovat päättäneet peruskoulun opinnot vuonna 2021 tai sen jälkeen. Jos oppivelvollisuutta suorittava kokelas suorittaa tutkinnossaan enemmän kuin viisi koetta, niistä peritään maksu.

Kokeet ovat maksullisia, jos et ole oppivelvollinen tai olet jo suorittanut yo-tutkinnon hyväksytysti.

Koekohtainen maksu on 34 €.

Ilmoittautuessasi tutkintoon olet velvollinen maksamaan tutkintomaksut kokeista. Ylivieskan lukio lähettää laskun suoraan kotiosoitteeseesi. Ilmoita muuttuneesta osoitteesta viipymättä kansliaan.

Voit pyytää koekohtaisten maksujen palauttamista, jos sinulla ei ole osallistumisoikeutta tai lautakunta on hakemuksestasi mitätöinyt ilmoittautumisesi. Äidinkielen koekohtainen maksu voidaan palauttaa vain, jos et ole osallistunut sekä lukutaidon että kirjoitustaidon kokeeseen samalla tutkintokerralla. Pyyntö maksujen palauttamisesta on esitettävä YTL:lle viimeistään sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana järjestetystä tutkinnosta on kyse.

Et voi saada ylioppilastutkintotodistusta, jos et ole suorittanut tutkintomaksuja.

HAJAUTTAMINEN

Ylioppilastutkinto on suoritettava enintään kolmen perättäisen tutkintokerran aikana, joten Yo-kokeet voidaan hajauttaa kolmeen tutkintokertaan. Tutkinnon suorittaminen alkaa, kun ensimmäistä kertaa ilmoittaudut yo-kokeeseen.

Tutkintosi on valmis, kun olet suorittanut yo-tutkinnon lisäksi lukion oppimäärän tai muut tutkintoon oikeuttavat opinnot esimerkiksi ammatillisessa oppilaitoksessa. Tavoitteena on yleensä saada tutkinto valmiiksi saman lukuvuoden aikana, syksyn ja kevään kirjoituksissa.

Ylivieskan lukiossa kolmannen vuoden syksyn kirjoituksiin valmistuvat B-ruotsin, kemian, terveystiedon ja yhteiskuntaopin opinnot. Näihin opintoihin on kertaosopintojaksot ensimmäisessä jaksossa. Usein joku reaaliaine täytyy kirjoittaa syksyllä, jos haluat kirjoittaa kaksi samana päivänä tarjottavaa koetta. Esimerkiksi biologia ja kemia täytyy hajauttaa kahteen kirjoituskertaan.

ERITYISJÄRJESTELYT

Sairaus, vamma ja erityisen vaikea elämäntilanne, raskaus, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus sekä vieraskielisyys voidaan hakemuksesta ottaa huomioon ylioppilaskirjoituksissa. Huomioon ottaminen voi olla erityisjärjestelyjä tai arvostelussa huomioon ottamista. Hakemus tehdään Ylioppilastutkintolautakunnan (YTL) sähköisen asiointipalvelun kautta. Erityisopettaja valmistelee opiskelijan kanssa hakemuksen ja rehtori lähettää sen sähköisesti YTL:n. Päätös tulee koululle ja kokelaalle.

Erityisjärjestelyitä ovat lisäaika kokeen suorittamiseen, erillinen pienryhmätila (poikkeustapauksissa oma erillinen tila), lepäämiseen tarkoitettu tila, oikeus käyttää suurempaa kirjasinkokoa tai suurempaa näyttöä, näkö- ja kuulovammaisen erityisjärjestelyt sekä avustajan käyttö.

Sairauden, vamman tai erityisen vaikean elämäntilanteen perusteella tehtävään hakemukseen tarvitaan liitteeksi lääkärintodistus, joka kokelas hankkii ja toimittaa lukiolle alkuperäisenä, lääkärin allekirjoittamana.

Luki-vaikeuden lausunnon antaa lukion oma erityisopettaja. Lausuntoon tarvitaan kahden eri aineryhmän opettajan lausunnot kokelaan suoriutumista, jotka erityisopettaja pyytää. Jos luki-vaikeus vaikuttaa jonkin verran suorittamiseen, YTL myöntää oikeuden käyttää suurempaa kirjasinkokoa ja/tai näyttöä. Jos vaikutus on merkittävä, myönnetään lisäaikaa. Jos luki-vaikeus vaikuttaa erittäin paljon kokeen suorittamiseen, voidaan kokelaalle myöntää oikeus erilliseen pienryhmätilaan. **Lausunto on jätettävä kevään tutkintoon viimeistään ilmoittautumisen yhteydessä 30.11. ja syksyn tutkintoon 30.4. mennessä.** Lisätietoja saat ylioppilaslautakunnan sivulta <https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/erityisjarjestelyt>.

Erityisen vaikeasta elämäntilanteesta tulee kokelaan hankkia lausunto esimerkiksi kuraattorilta, psykologilta, terveydenhoitajalta tai lääkäriltä. Sen perusteella voidaan myöntää erityisjärjestelyitä.

VIERASKIELISYYS

Vieraskielisyys tarkoittaa kokelaan puutteita hallita opetuskieltä. Tätä varten tarvitaan äidinkielen ja reaaliaineen opettajien lausunnot, joiden perusteella YTL voi myöntää lisäaikaa kokeen suorittamiseen.

Jos äidinkielesi ei ole suomi tai kotonasi puhutaan muuta kieltä, sinulla on mahdollisuus ylioppilaskokeessa kirjoittaa äidinkielen yo-kokeen sijasta helpompi koe: suomi toisena kielenä. Jos digi- ja väestötietoviraston rekisteriin

on merkitty äidinkieleksi jokin muu kuin suomi tai ruotsi, on sinulla mahdollisuus korvata äidinkielen koe ”suomi toisen kielenä” -kokeella.

Lisäksi sinulla on mahdollisuus saada hyvitystä ylioppilastutkinnon yhden kokeen arvioinnissa, jos tulos on hylätty eli 1. Suomenkielisen äidinkielen kokeen voi vaihtaa suomi toisena kielenä –kokeeseen myös tutkinnon ollessa vielä kesken

KOESUORITUSTA HEIKENTÄVÄN SYYN HUOMIOON OTTAMINEN

ARVOSTELUSSA

Heikentävä syy otetaan huomioon vain, jos kokelas on saamassa hylätyn arvosanan. Korotettavaa pistemäärää korotetaan 1-8 pisteellä riippuen kokeen kokonaispistemäärästä ja siitä miten paljon heikentävä syy vaikuttaa kokeesta suoriutumiseen.

Korotusmahdollisuus voidaan myöntää erikseen tai yhdessä erityisjärjestelyjen kanssa. Jos syy on tiedossa jo ennen yo-kokeita, voi korotusmahdollisuutta hakea yhdessä erityisjärjestelyjen kanssa.

LÄÄKÄRIN- JA TERVEYDENHOITAJAN LAUSUNNOT

Jos koesuoritukseesi on vaikuttanut haitallisesti suorituskykyä tilapäisesti alentava sairaus tai muu vastaava seikka, lukio voi lähettää YTL:lle lääkärin-todistuksen sairaudesta tai muun asiaa selvittävän puoltolauseen. YTL ottaa arvostelua lieventävänä seikkana huomioon vain sellaiset sairaudet, joiden vaikutus tuloksiin on ollut selvästi todettava.

Jos siis sairastut kokeiden aikana, niin ota yhteys kouluterveydenhoitajaan. Hän antaa ohjeet hoidosta ja kirjoittaa tarvittavan lausunnon sairastumises-tasi ja sen vaikutuksesta koesuoritukseen. Kouluterveydenhoitajan ja lääkä-rinlausunnot toimitetaan kansliaan. Lukio lähettää lausunnot YTL:lle.

Voit myös itse mennä lääkäriin ja pyytää lausunnon sairaudesta. Näissä lau-sunnoissa täytyy sairauden tai ongelman olla päivättynä yo-koepäivän ajaksi.

Jos yo-kokeesta on tulossa arvosanaksi hylätty (i), voidaan kouluterveydenhoitaja tai lääkärinlausunnon perusteella arvosanaa korottaa hyväksytyyn (a). YTL harkitsee, miten merkittävä sairaus tai muu haitta on yo-kokelaalle ollut.

YTL:n nettisivuilla (<https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/erityisjarjestelyt>) on tarkemmat määräykset ja taulukot, joista ilmenee miten arviointi voi muuttua.

YLIOPPILASKOKEIDEN JÄRJESTÄMINEN

KOKEIDEN JÄRJESTÄMINEN

Lukio järjestää ylioppilaskokeet syyskuussa ja maaliskuussa (hiihtolomaviikon jälkeen). Kokeet suoritetaan lukion liikuntasalissa. Lukio järjestää saliin kuulokkeet sekä luonnospaperit. Opiskelijan vastuulla on tuoda mukanaan koulun antama tietokone ja laturi sekä omat kirjoitusvälineet ja eväät.

KOETILANNE JA SIIHEN VALMISTAUTUMINEN

Kirjoitussaliin saat tuoda ainoastaan koulun sinulle antaman tietokoneen ja laturin, kirjoitusvälineet sekä eväät tarjottimella tai läpinäkyvässä astiassa/korissa, ilman käärepaperia. Eväspulloista tai eväistä ei kuitenkaan tarvitse peittää etikettejä.

Halutessasi voit ottaa mukaan myös langallisen näppäimistön ja/tai langallisen hiiren. Langattomien lisälaitteiden käyttö on kielletty. Myös lisälaitteet, joissa on mahdollisuus langattomaan käyttöön (esim. Bluetooth-laitteet) on kielletty.

Kännyköiden, älykellojen, muiden teknisten laitteiden, laukkujen, muovikassien ja paperinenäliinojen sekä eväspapereiden tuominen kirjoitussaliin on ehdottomasti kielletty.

Pakatut eväsrasiat ja laatikot tuodaan saliin kannet avattuina.

Koepäivänä mukana olevat kännykät, älykello ja muut tekniset laitteet kerätään pois ennen koesaliin menemistä tai voit jättää ne omalla vastuullasi, naulakoon jättämäsi, takin/repun taskuun.

Päällysvaatteita, laukkuja tms. ylimääräisiä varusteita ei saa tuoda koesaliin. Hupparia voi olla asusteena käytössä, mutta yo-kokeessa ei saa käyttää huppua pään peittona.

Luonnospaperiin kirjoitetaan paperiin oma allekirjoitus ja nimenselvennys. Luonnospaperit tulee palauttaa kokeesta poistuttaessa.

WC:ssä käydään yksi kerrallaan valvojan saattamana. Laita näytönsäästäjä päälle ja käännä mahdollinen luonnospaperisi nurin päin ennen WC:hen lähtöä.

Tarvitessasi valvojan apua, nosta kätesi näkyvästi ylös, jolloin lähin valvoja tulee luoksesi. Jos sinulta putoaa kynä tai paperi, et saa mennä itse sitä noutamaan, vaan viittaamalla saat valvojan auttamaan.

Sairastuneille on tarjolla erillinen koetila, jossa on mahdollisuus myös lepoon.

Tarkat ohjeet löytyvät YTL:n nettisivulta <https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/tiedote-kokelaille/opiskelijanohje>

KOEAIKA

Ylioppilaskokeissa on oltava paikalla viimeistään klo 8.00, koska saliin astutaan valmistelemaan koetta 8.15.-8.25.

Varsinainen yo-koe alkaa klo 9.00. Jos kuitenkin myöhästyit koetilaisuudesta, mutta saavut kokeeseen ennen klo 10.00, sinut voidaan ottaa kokeeseen. Tällöin koeaikasi päättyy kuitenkin samanaikaisesti muiden kokelaiden koeajan kanssa. Jos kokeesta myöhästyminen johtuu kokelaasta riippumattomista syistä, voi tällöin tapauksissa saliin voi päästä kokeeseen myös kello 10 ja 12 välillä, jos koulu saa siihen luvan YTL:ltä.

Kirjallisen kokeen koeaika on kuusi tuntia klo 9.00 - 15.00. Koetilaisuudesta saat lähteä aikaisintaan klo 12.00. Kokeesta ei kuitenkaan kannata kiirehtiä pois, vaan käytä aikaa eli pohdi, hio ja viimeistele vastauksia sekä tarkista, että vastauksiin ei ole jäänyt huolimattomuusvirheitä. Kun olet kerran päättänyt Abitti-kokeen, sitä ei voi enää avata uudelleen.

Jos osallistut kahteen lyhyen kielen kokeeseen samana päivänä, sinulla on aikaa yhteensä kahdeksan tuntia klo 9.00 - 17.00. Voit valita, kumpaan kokeeseen kirjaudut ensin.

FYYSINEN JA HENKINEN KUNTO

Koetilaisuus kestää maksimissaan 6 - 8 tuntia. Aivojen toiminnalle on tärkeää, että verensokeri pysyy tasaisena koko suorituksen ajan. Vältä kuitenkin hitaasti sulavia ruokia kuten rasvapitoiset ravintoaineet. Verenkierto keskittyy näin liiaksi ruuansulatuselimistön alueelle ja aiheuttaa väsymyksen tunteen sekä haittaa keskittymistä. Hiilihydraattipitoisesta ravinnosta saat nopeasti aivojen tarvitsemää energiaa ja olosi säilyy virkeänä koko koetilaisuuden ajan. Liiallinen sokerin, energiajuomien, suklaan ja karamellien, nauttiminen saattaa aiheuttaa ns. "sokerihumalan", jolloin aivojen selkeä toiminta, päättelykyky ja keskittyminen häiriintyvät.

Hyvä fyysinen kunto on tärkeä tekijä pitkissä henkisesti raskaissa suorituksissa. Muista huolehtia fyysisestä kunnostasi. Koetta edeltävänä iltana on syytä välttää liian rankkoja tai liian myöhään suoritettuja harjoituksia, ettei yönesi häiriinny. Kirjoitusten välipäivinä suositellaan liikkumista raittiissa ulkoilmassa. Se auttaa keskittymään, selvittää pään edellisen kokeen asioista ja virkistää mieltä.

Harkitse influenssarokotteen ottamista loka-marraskuun aikana. Voit hoitaa asian joko kouluterveydenhoitajan tai terveystieteiden keskuksen kautta.

Kaikinpuolinen henkinen tasapaino on eduksi yo-kirjoitusten aikana. Pyri selvittämään opiskeluasi häiritsevät tekijät ja mahdollisuuksien mukaan poistamaan ne. Hyvät välit perheen ja ystävien kanssa tukee valmistautumistasi kirjoituksiin.

VILPPI JA KOETILAISUUDEN HÄIRITSEMINEN

Kokelas, joka syyllistyy koetilaisuuden häirintään, vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen tai avustaa siinä, menettää oikeuden osallistua kokeisiin kyseisenä tutkintokertana. Kokeet, joihin kokelas on kyseisellä tutkintokerralla ilmoittautunut, katsotaan hylätyiksi. Mahdollisesti kokelas voi menettää myös oikeuden ilmoittautua seuraavalle tutkintokerralle.

Noudata siis tarkasti tässä oppaassa annettuja ohjeita ja tutustu myös YTL:n määräyksiin (www.ylioppilastutkinto.fi/maarakset/yleiset-maaraykset-ja-ohjeet)

Vilpin yritykseksi katsotaan mm. seuraavat asiat:

- kännykän, älykellon tai muun viestintälaitteen tuominen koetilaan
- puhuminen tai muu yhteydenpito toisen kokelaan kanssa
- näytön kääntäminen toista kokelasta kohden
- muiden kuin koetehtävien varten annettujen ohjelmistojen ja aineistojen käyttäminen tai käytön yrittäminen
- poistumien koetilasta ennen klo 12

YLIOPPILASKOKEIDEN JÄLKEEN

KOESUORITUSTEN ARVOSTELU JA OIKAISU

Koesuoritukset tarkistaa ja arvostelee alustavasti lukion opettaja. Alustavan arvioinnin tulokset välitetään kokelaalle Wilman kautta yhden-kahden viikon kuluttua koepäivästä. Opiskelija näkee tämän arvioinnin Wilman tulosteista. On tärkeää, että opiskelija tarkistaa, ettei mikään vastaus ole jäänyt huomioimatta.

YTL:n sensorit arvostelevat suoritukset lopullisesti. Kun tulokset ovat valmistuneet, saat ne omasta lukiostasi Wilman kautta ja myös Oma Opintopolku-palvelussa, jonne pääset vahvalla tunnistamisella sisään. Jos epäilet, että tulokset ovat virheellisiä, ota yhteyttä opettajaasi tai rehtoriin asian selvittämiseksi.

Jos epäilet, että arvostelussa on tapahtunut virhe, saat vaatia YTL:lta asiaan oikaisua lautakunnan sähköisen järjestelmän kautta. Hakemus on jätettävä 14 päivän kuluessa siitä, kun sinulla on ollut mahdollisuus saada arvosteltu koesuoritus nähtäväksesi. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä kokelas itse tai alle 18-vuotiaan kokelaan huoltaja.

Oikaisuvaatimus on maksullinen. Maksu maksetaan sähköisessä asiointipalvelussa oikaisuvaatimuksen lähettämisen yhteydessä. Maksu palautetaan, jos arvosana tai pistemäärä muuttuu oikaisuvaatimuksen johdosta.

TUTKINNON SUORITTAMINEN JA YLIOPPILASTODISTUS

Tutkintosi on valmis ja ylioppilastutkintotodistus lähetetään lukioosi, kun

- olet suorittanut hyväksytysti yo-tutkinnon viisi koetta
- olet suorittanut lukion oppimäärän tai muut tutkintoon oikeuttavat opinnot esimerkiksi ammatillisessa oppilaitoksessa
- olet maksanut yo-tutkintomaksun

Rehtori tarkistaa syksyllä 4.11. mennessä ja keväällä 4.5. mennessä ilmoittautuneiden lukion koko oppimäärän suorittamisen tilanteen. Jos tutkinto ei ole silloin valmis, niin ylioppilastodistusta ei tälle opiskelijalle lähetä.

Jos kokelaalla on opintoja kesken 6. jaksossa, rehtori harkitsee tilannetta ja jos harkinta on myönteinen niin silloin opiskelija voi valmistua lukiosta touku-kuussa, mutta ei saa lakkiaispäivänä varsinaista yo-todistusta. Kun ylioppilaskirjoitusten tulokset tulevat julkisiksi noin 20. päivänä toukokuuta julkaistaan valmistuneiden lista lehdistölle lisätynä 6. jakson opinnot hyväksytysti suorittaneet kokelaat. Muiden osalta valmistuminen siirtyy eteenpäin.

Jos olet ylioppilaaksi valmistumisen jälkeen käynyt uusimassa jonkin kokeen tai täydentämässä tutkintoasi, saat näistä kokeista erillisen todistuksen, joka lähetetään lukioosi.

YLIOPPILAAN LAHJATILI JA ONNITTELUADRESSIT

Kun olet saanut yo-kirjoitusten tulokset, voit avata lahjatilin pankkiin mahdollisia muistamisia varten. Voit ilmoittaa tilinumeron lehdessä ylioppilasjuhlakutsusi yhteydessä.

Koulu lähettää onnitteluadresseja välittäviin liikkeisiin listan uusista ylioppilaista. **Jos lukion päättötodistuksesi ei ole vielä valmis, kun yo-tutkintotulokset tulevat, koulu ei julkaise opiskelijan nimeä valmistuneiden luettelossa.**

KOMPENSAATIO

Kompensaatio tarkoittaa tilannetta, jossa kokelas on suorittanut neljä koetta hyväksytysti ja yksi koe on hylätty.

Kompensaationpisteitä saa hyväksytysti suoritetuista kokeista seuraavasti:

Arvosana	Kompensaatiopisteet
A	2
B	3
C	4
M	5
E	6
L	7

Vain yhden i-arvosanan voi kompensoida ja siihen tarvitaan 10 kompensatiopistettä. Kymmenen kompensatiopistettä kertyy jos on esimerkiksi i-arvosanan ohella saanut kaksi A-arvosanaa ja kaksi B-arvosanaa.

KOKEIDEN UUSIMINEN JA TÄYDENTÄMINEN

Hylätyn kokeen saa uusia kolme kertaa välittömästi seuraavien kolmen tutkintokerran aikana. Tutkinnon suorittanut henkilö saa uusia hylätyn kokeen niin monta kertaa kuin haluaa.

Kun uusit hylätyn pakollisen kokeen, voit halutessasi vaihtaa vaativamman tason kokeen lyhemmän oppimäärän kokeeseen. Tason vaihtaminen edellyttää, että tutkintosi pakollisiin kokeisiin sisältyy edelleen yksi pitkän oppimäärän koe.

Jos määräaika kuluu umpeen tai et selviydy kolmannellakaan uusimiskerralla, sinun on suoritettava koko tutkinto uudelleen. Kun aloittaa tutkinnon suorittamisen uudelleen, voi silti sisällyttää entisiä hyväksytyjä kokeita uuteen yritykseen. **Sisällyttämistä** voi tehdä kuudelta edelliseltä tutkintokerralta.

Voit täydentää tutkintoa suorittamalla eri tason kokeen sen jälkeen, kun olet suorittanut ylioppilastutkinnon hyväksytysti. Hylätystä ylimääräisestä kokeesta ei tule merkintää todistukseen.

Tutkinnon täydentäminen uusilla kokeilla on mahdollista sen jälkeen, kun olet suorittanut tutkinnon. Täydentämisen ajankohdan voit valita itse. Voit myös täydentää tutkintoa jo suorittamasi oppiaineen eritasoisella kokeella. Saat erillisen todistuksen näistä uusista hyväksytyistä kokeista. Voit uusia kokeen niin monta kertaa kuin haluat. Mikäli kokelas haluaa tutkinnon ollessa kesken aloittaa sen alusta, siihen on pyydettävä kirjallinen lupa ylioppilastutkintolautakunnalta (YTL). YTL voi sallia menettelyn, jos tutkinnon uudelleen aloittamiselle on esitetty erityisen painava syy.

JATKO-OPINTOIHIN HAKEUTUMINEN

Korkeakouluihin (yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin) haetaan kahdessa haussa: Korkeakouluihin hakemisessa tulee painottumaan **todistusvalinta=yokirjoitukset**. Pääsykokeet tulevat säilymään toisena vaihtoehtona. Myös soveltuvuuskokeet pidetään osalla aloista.

KEVÄÄN ENSIMMÄINEN YHTEISHAKU

Ensimmäisenä hakuajana tammikuussa haetaan vieraskielisiin koulutuksiin ja Taideyliopiston koulutuksiin osoitteessa www.opintopolku.fi

Ensimmäisessä yhteishaussa voi hakea enintään kuuteen koulutukseen. Hakukohteiden järjestyksellä ei ole merkitystä. Hakijalla voidaan tarjota useampaa opiskelupaikkaa. Hän voi kuitenkin ottaa vastaan vain yhden opiskelupaikan samana lukukautena alkavasta koulutuksesta.

KEVÄÄN TOINEN YHTEISHAKU

Toisena hakuaikana maalisi- huhtikuussa haetaan muihin ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen syksyllä alkaviin suomen- ja ruotsinkielisiin koulutuksiin osoitteessa www.opintopolku.fi

Kevään toisessa yhteishaussa voi hakea enintään kuuteen koulutukseen, jotka hakija asettaa hakulomakkeella mieluisuusjärjestykseen. Hakijalle tarjotaan vain yhtä opiskelupaikkaa. Hän voi ottaa vain yhden opiskelupaikan samana lukukautena alkavasta koulutuksesta. Hakuaika on maaliskuun lopussa.

Todistusvalintojen osalta tulokset ilmoitetaan hakijoille viimeistään toukokuun lopussa. Muiden kuin todistusvalintojen tulokset ilmoitetaan hakijoille viimeistään heinäkuussa.

Hakijan otettava opiskelupaikka vastaan ilmoitettavana aikana.

Opo-tunneilla kerrotaan myös muista vaihtoehdoista; esim. **avoin amk, avoin yliopisto, oppisopimuskoulutus, ulkomailla opiskelu jne.** Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen haetaan helmi-maaliskuussa osoitteessa www.opintopolku.fi

OPINTO-OHJAUKSEN ABIVUOSI

Opo kurssi/opintojakso 2.-jaksossa; jatko-opintojen eri mahdollisuudet.

Jatko-opintoinfo pidetään lukiolla tammikuussa.

Abi-matkat: Oulun Abi-päivä ja Studia-messumatka kuuluvat pakolliseen Opo –kurssiin/opintojaksoon!

